

**ŚWIĘTUJEMY MIĘDZYNARODOWY
DZIEŃ JĘZYKA OJCZYSTEGO!!!**

q

q

Nie taki polski straszny

REDAKCJA

OJCZYSTY

Znam • lubię • szanuję

2019

A niechaj narodowie
wždy postronni znaja,
iż Polacy nie gęsi,
iż swój język mają!
[Mikołaj Rej]

Ojczysty język

redakcja

**Leży Jerzy na wieży i nie wierzy,
że a drugiej wieży leży drugi Jerzy.**

**Leży Jerzy na wieży i nie wierzy,
że leży na wieży.**

**Leży Jerzy na wieży i nie wierzy,
że na wieży leży dużo jeży.**

**Leży Jerzy na wieży i nie wierzy,
że na wieży leży stado jeżozwierzy.**

Jak brzmiało pierwsze zdanie zapisane w języku polskim?

Pierwsze polskie zdanie pochodzi z tzw. Księgi henrykowskiej z około 1270 roku. W tekście zapisanym po łacinie przez kronikarza, ojca Piotra, opata klasztoru cystersów w Henrykowie niedaleko Wrocławia, wspomina się o jakimś Boguchwale, przybyszu z Czech, który widząc żonę umęczoną mieleniem zboża na żarnach, miał do niej powiedzieć: Daj, ac ja pobruczę, a ty pociwaj (w innej zapisanej wersji Daj, ac ja pobruszę, a ty pociwaj). Dzisiaj brzmiałoby to z pewnością tak: Daj, niech ja poobracam kamieniem, a ty odpoczywaj.

Jan Kubik Va

Ciekawostki o języku polskim

1. Na całym świecie po polsku mówi około 50 milionów ludzi. Oczywiście większość z nich mieszka w Polsce, ale duże polskojęzyczne społeczności znajdziemy również m.in. w USA, Kanadzie, Wielkiej Brytanii, Izraelu, Argentynie, Brazylii i Białorusi.
2. Z badań językoznawców wynika, że Polacy uwielbiają zdrabniać słowa: kawusia z mleczkiem, herbatka z cytrynką, 2 kilo ziemniaczków, milusi koteczek.
3. Polski alfabet (jak większość alfabetów krajów europejskich) powstał na bazie alfabetu łacińskiego i składa się z 32 liter. 9 z nich nie znajdziemy jednak w żadnym innym alfabecie. Są to: ą, ć, ę, ł, ń ó, ś, ź, ż.
4. Choć niemal cała Polska, wychodząc z domu, znajduje się „na dworze” (nie: „na dworzu”, co jest formą gwarową), to na południu jesteśmy wówczas „na polu”. To określenie jednak, choć nie jest błędne, ma status regionalizmu, zaś „na dworze” jest formą ogólnopolską.

Oliwia Domagalska Va

**Międzynarodowy
Dzień Języka Ojczystego**

P O L S K I Ż Y Z N A

*Polszczyzna jest piękna,
ponieważ szeleści
jak jesienne liście,
skrzypi jak mróz zimową porą,
świszczy jak wiosenny wiatr,
ale i tak rozgrzewa nas,
niczym lato,
ortografią i interpunkcją.*

Skąd się wziął Międzynarodowy Dzień Języka Ojczystego?

- M. kto? co? SWOJE ZYCIE
- D. kogo? czego?
- C. komu? czemu?
- B. kogo? co?
- N. z kim? z czym?
- Msc. o kim? o czym?
- W. o!

rysunki.bardzo fajny.net

Odmień swoje życie

redakcja

Międzynarodowy Dzień Języka Ojczystego (Międzynarodowy Dzień Dziedzictwa Językowego) to coroczne święto obchodzone 21 lutego. Zostało ono ustanowione przez UNESCO 17 listopada 1999 r. Jego data upamiętnia wydarzenie w Bangladeszu, gdzie w 1952 r. zginęło pięciu studentów podczas demonstracji, w której domagano się nadania językowi bengalskiemu statusu języka urzędowego. Według UNESCO, od 1950 r. zaniknęło 250 języków, a niemal połowa z 6000 języków świata jest zagrożona zanikiem w ciągu 2-3 pokoleń. Międzynarodowy Dzień Języka Ojczystego ma w założeniu dopomóc w ochronie różnorodności językowej jako dziedzictwa kulturowego.

Beata Rybacka Va

Czemu cieniu odjeżdżasz, ręce złamawszy na pancerz, przy pochodniach, co skrami grają około twych kolan? Miecz wawrzynem zielony i gromnic płakaniem dziś Polan rwie się sokół i koń twój podrywa stopę jak tancerz...

łamańce językowe

redakcja

Językowa sonda

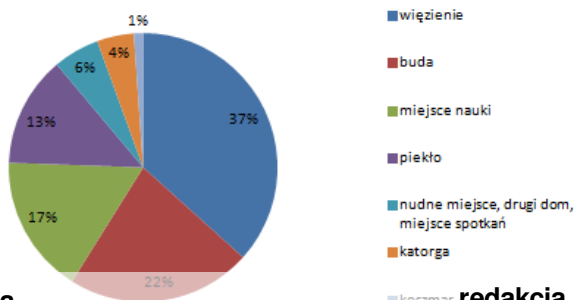
W związku z Międzynarodowym Dniem Języka Ojczystego przeprowadziłyśmy wśród uczniów naszej szkoły sondę dotyczącą sposobu określania przez nich szkoły. Osoby uczęszczające do klasy czwartej, piątej, szóstej, siódmej oraz ósmej anonimowo udzieliły odpowiedzi na to pytanie.

Oto wyniki:

- więzienie (37%),
- buda (22%),
- miejsce nauki (17%),
- piekło (13%),
- nudne miejsce, drugi dom, miejsce spotkań (5%),
- katorga (4%),
- koszmar (1%).

Anna Oszust Va, Julia Piwecka Vb

Inne określenia szkoły

sonda

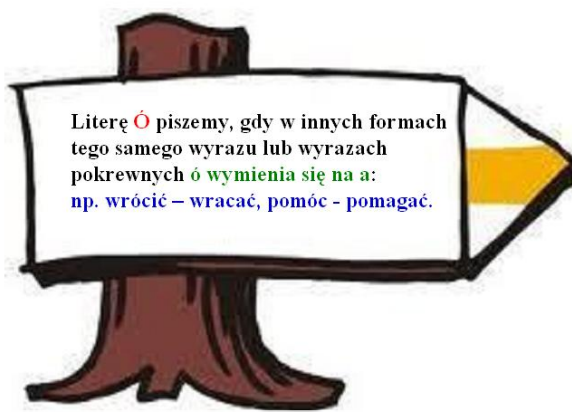
redakcja

Na co dzień nie należy zapominać o polskich przysłowiach, dlatego w związku z Międzynarodowym Dniem Języka Ojczystego chciałabym przypomnieć najciekawsze z nich:

1. Apetyt rośnie w miarę jedzenia – Im więcej masz, tym więcej chcesz mieć.
2. Bez pracy nie ma kołaczy – Żeby coś osiągnąć, trzeba najpierw na to zapracować.
3. Broda mędrcom nie czyni – Ludzie nie zawsze stają się mądrzejsi z wiekiem.
4. Co nagle, to po diable – Jeśli robi się coś szybko, to nie wychodzi to na dobre.
5. Darowanemu koniowi w zęby się nie zagłada – Nie powinno się krytykować czegoś, co otrzymuje się w prezencie.
6. Jak Kuba Bogu, tak Bóg Kubie – Jak czynisz komuś, tak on czyni tobie.
7. Kradzione nie tuczy – Rzecz zdobyta w nieuczciwy sposób nie przynosi korzyści.
8. Kto pyta, nie błądzi – Zamiast uczyć się na własnych błędach, warto spytać o radę.
9. Nie taki diabeł straszny, jak go malują – Coś okazało się prostsze niż wyglądało na początku.
10. Co ma wisieć, nie utonie – Co ma się wydarzyć, to i tak się wydarzy, a my nie mamy na to wpływu.

Paula Bochat Va

ó

redakcja

Skąd się wzięło „ó”?

Kiedyś w języku polskim istniały samogłoski krótkie i długie. Te ostatnie zapisywane były z charakterystyczną, podłużną kreseczką nad *a, e, i, u* oraz właśnie *o* (*ā, ē, ī, ō, ū*). Z czasem samogłoski te zniknęły, a *ó* pozostało jako swoisty relik. Do dzisiaj w języku polskim mamy sporo słów, które reprezentują historyczną pisownię opartą na dawnej wymowie (*chór, góra, król, mózg, późno, źródło, ogórek* itp.).

Kacper Kwaśniak Va

ź

redakcja

Zapomniane polskie słowa i określenia:

- Absztyfikant – wielbiciel, adorator, kawaler.
- Chyżo – szybko.
- Dardański osioł – zwrot ten służył w XVIII wieku do określania ludzi cechujących się wyjątkowym brakiem inteligencji. Nawiązywał on do legendy o koniu trojańskim, którego w dawnej literaturze nazywano dardańskim (Dardania była częścią Troady), w którym ukryli się w czasie wojny trojańskiej greccy wojownicy, aby w ten sposób zdobyć miasto.
- Dzierlatka – młoda, wesoła kobieta.
- Facelet – chusteczka do nosa, welon lub opaska na głowę, z renesansowej poezji Jana Kochanowskiego, Mikołaja Reja i Szymona Szymonowica dowiadujemy się, że facelety służyły ocieraniu łez i potu z twarzy oraz jako element codziennej garderoby.
- Gędźba – muzyka, słowo pochodzi od starożytnego ludowego instrumentu – gęśli. Gędzeniem dawniej określano granie, co znalazło swoje odbicie w staropolskim przysłowiu: „Która czyta, śpiewa, gędzie, z tej rzadko cnotliwa będzie”.
- Gnarować – pracować, dawać sobie radę, gospodarzyć.
- Mrzonki – złudzenia, zwidy.
- Pitraś – gotować.
- Skomoroch – aktor wędrowny i sztukmistrz, skomorochy podróżowali po wsiach i miasteczkach ze swoimi przedstawieniami marionetkowymi, pokazami zonglerki oraz występami satyrycznymi.
- Swawola – dobra, beztrudna zabawa.
- Wydudlić – bardzo szybko coś wypić.

Martyna Krall Va

✘ ŹLE!	✔ DOBRZE!
13 grudzień	13 grudnia
w każdym bądź razie	w każdym razie/ bądź co bądź
dwutysięczny piętnasty	dwa tysiące piętnasty
wziąć	wziąć
tu pisze	tu jest napisane
w cudzysłowiu	w cudzysłowie
bynajmniej	przynajmniej (jako "choć")
cofać się do tyłu	cofać się
w miesiącu wrześniu	we wrześniu
fakt autentyczny	fakt/ wydarzenie autentyczne
Błędy językowe	włączać redakcja

Psst...
Urzędnik
drzemie
przy
komputerze...

redakcja

M. Rej

redakcja

Dowcipy

Idzie Jasiu do bacy i mówi powiedzcie: Chrzącz brzmi w trzcinie. A baca na to: chrobok burcy w trowie.

.....
Na lekcji języka polskiego nauczyciel pyta:

- Czym będzie wyraz „chętnie” w zdaniu – „Uczniowie chętnie wracają do szkoły po wakacjach”?

Zgłasza się Jasiu:

- Kłamstwem, proszę Pana.

Julia Piwecka Vb

Walentynki

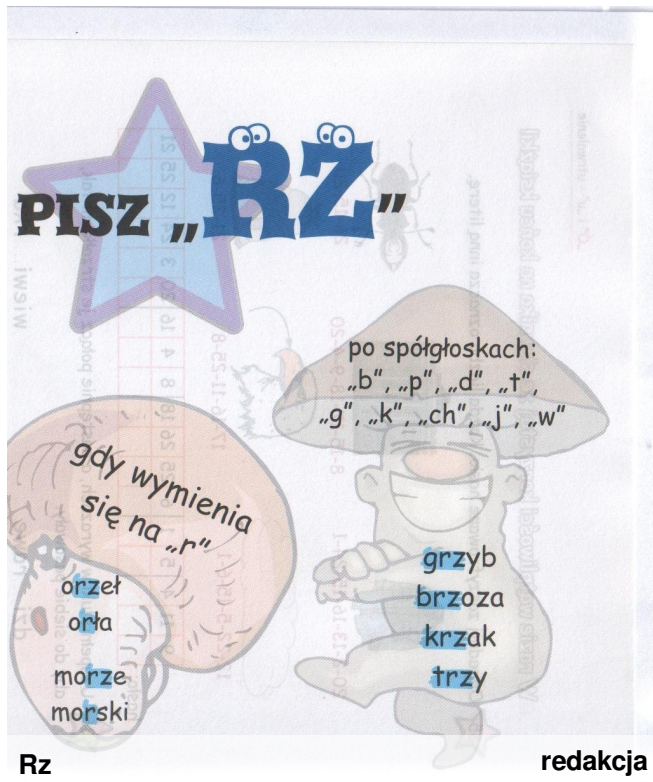
redakcja

Walentynki

Walentynki to coroczne święto zakochanych przypadające w lutym. Pierwowzorem Walentynek był zwyczaj obchodzony w starożytnym Rzymie. 14 lutego obchodzony był Dzień Płodności i Macierzyństwa, z tej okazji każda młoda niezamężna kobieta wrzucała do wielkiego dzbana kartkę ze swoim imieniem. Następnie kawalerowie losowali kartki. Tą, którą wylosował stawała się jego partnerką na świąteczne zabawy.

Obecnie patronem Święta Zakochanych jest Św. Walenty. Żył on w starożytnym Rzymie za panowania cesarza Klaudiusza II Gockiego, który zakazał młodym mężczyznom wchodzenia w związki małżeńskie. Św. Walenty złamał zakaz i potajemnie udzielał ślubów. Został za to wtrącony do więzienia. Tam poznał i uzdrowił ze ślepoty córkę więziennego strażnika a później udzielił jej ślubu. Za ten czyn cesarz skazał go na śmierć. Św. Walenty zostawił na pożegnanie list dla córki strażnika, który podpisał „Od Twojego Walentego”.

Weronika Meller Va

Rz

redakcja

Skąd się wzięło RZ?

Przed wiekami było to miękkie r', np. r'-e-k-a, m-o-r'-e mówili nasi przodkowie (tak mówią do dziś Słowacy i Rosjanie). Od pewnego momentu obok pierwotnego dźwięku r, wydzielił się w wymowie element zbliżony do j, np. r-j-e-k-a, m-o-r-j-e. Z czasem zaś – jak w owych wymienionych wyżej gwarowych formach typu p-ś-a-s-e-k czy b-ż-a-t-y – przybrał on postać nowej spółgłoski ż: r-ż-e-k-a, m-o-r-ż-e (tak mówią dziś Czesi). A jeszcze później pierwotny element r był w wymowie coraz słabiej słyszalny, w końcu zaś zanikł zupełnie, podczas gdy wtórne ż stawało coraz silniejsze. W końcu od brzmień r'-e-k-a, m-o-r'-e - poprzez r-j-e-k-a, m-o-r-j-e, a później r-ż-e-k-a, m-o-r-ż-e- do postaci ż-e-k-a, m-o-ż-e- z takim samym ż jak w formach żaba, żyto czy pożywienie.

Kacper Kwaśniak Va

